

СЭРЭЛТ ДӨЛ АУДИТ ХХК

Монголын МНБИ болон ТМЗН-ийн гишүүн байгууллага

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН “АЙГУУЛС” ХК

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр
тасалбар болгосон санхүүгийн тайлан

Улаанбаатар хот

2024 он

АГУУЛГА**ХУУДАС**

ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ	2
КОМПАНИ МЭДЭЭЛЭЛ	3
ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН	4-6
САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН	7
ИЖ БҮРЭН ОРЛОГЫН ТАЙЛАН	8
ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН	9
МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН	10-11
ТАЙЛАГНАГЧИЙН МЭДЭЭЛЭЛ	12
НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН ҮНДСЭН БОДЛОГЫН ХУРААНГУЙ	13-25
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	26-33
ГЭРЭЭТ АЖЛЫН ЗАХИДАЛ	34-35

АЙТҮҮЛС ХК

"СЭРЭЛ ДӨЛ АУДИТ" ХХК-д

2024.01.24 № 624/06
танай _____-ны № _____-т

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН мэдэгдэл

"Айтүүлс" ХК-ийн Гүйцэтгэх захирал албан тушаалтай Чимэдхишиг овогтой Мөнхжаргал миний бие болон Ахлах нягтлан бодогч албан тушаалтай Батбаатар овогтой Өнөрбадрах нь "Айтүүлс" ХК-ийн 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангуудыг холбогдох Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартын дагуу бэлтгэсэн бөгөөд 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгож компанийн санхүүгийн байдал ба уг өдрөөр тасалбар болгосон санхүүгийн үр дүн болон, мөнгөн гүйлгээг үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн гэдгийг энэхүү албан тоотоор мэдэгдэж байна.

Жич: Хавсралт 1 /19 хуудастай/

АХЛАХ НЯГТЛАН БОДОГЧ

 www.facebook.com/itools.mn
 www.instagram.com/itools_jsc
 www.itools.mn

 Хаяг: Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо,
Долондйн гудамж 16, Ревенсја Резиденс, 201 тоот
 Утас: (976) 70755085
 И-мэйл: info@itools.mn

“АЙГУУЛС” ХК-ийн товч мэдээлэл

Албан ёсны хаяг:	Монгол Улс, Улаанбаатар хот Баянгол дүүрэг, 2 дугаар хороо, 2-р хороолол 34,2 тоот байранд
Хувьцаа эзэмшигчид:	Ай Си Ти Групп ХХК Стандарт Инвестмент ҮЦК ХХК AFC Umbrella FUND-AFC Asia Frontier
Харилцагч банкууд:	Худалдаа хөгжлийн банк Хас банк Хаан банк Төрийн банк
Аудитын компани:	Сэрэлт Дөл Аудит ХХК
Үйл ажиллагааны зөвшөөрөл:	Аудит баталгаажуулалтын үйл ажиллагааны 23-2015 дугаарын тусгай зөвшөөрөлтэй бөгөөд 2024 оны 12-р сар хүртэл сунгуулсан.
Албан ёсны хаяг:	УБ хот, Чингэлтэй дүүрэг 4-р хороо, Сүхбаатарын гудамж, Peace building . 302 тоот

Хаяг: Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо,
Сүхбаатарын гудамж, Peace Building, 302 тоот
Утас: 99093541, 88002321; Факс: 976-11-327230;
Цахим шуудан: altantsetseg@sdaudit.mn

№ _____
танай _____ -ны № _____ -т

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

Дүгнэлт

Бид “АЙТҮҮЛС” ХК-ний 2023 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх санхүүгийн байдлын тайлан, жилийн эцсээрх орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан болон ач холбогдол өндөртэй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хураангуйг багтаасан санхүүгийн тайлангийн тодруулгаас бүрдсэн санхүүгийн тайланд аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Бидний дүгнэлтээр, хавсаргасан санхүүгийн тайлангууд нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх санхүүгийн байдал, уг өдрөөр тасалбар болгосон жилийн үйл ажиллагааны орлого үр дүн, өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ нь бүхий л материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (цаашид “СТОУС” гэх)-д нийцүүлэн Монгол Улсын Сангийн яам, Санхүүгийн Зохицуулах Хорооноос гаргасан заавар, журмын дагуу үнэн зөв, илэрхийлэгдсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид энэхүү аудитын ажлыг Аудитын Олон Улсын Стандарт (цаашид “АОУС” гэх)-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн болно. Уг стандартуудын дагуу бидний хүлээх үүргийг энэхүү тайлангийн Санхүүгийн Тайлангийн Аудиторын Үүрэг Хариуцлага гэсэн хэсэгт тусгасан. Бид Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс баталсан Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм (цаашид “НБЕЗОУСЗ-ын дүрэм” гэх)-ийн дагуу Компаниас хараат бус ба эдгээр шаардлагуудын дагуух ёс зүйн бусад үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно.

Бидний олж авсан аудитын баримт нотолгоо нь аудитын дүгнэлт гаргах хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болно гэж итгэж байна.

Санхүүгийн тайланд Удирдлага болон Засаглах удирдлагын хүлээх хариуцлага

Удирдлага нь СТОУС-ын дагуу эдгээр санхүүгийн тайланг бэлтгэх, үнэн зөв толилуулах хариуцлага хүлээх бөгөөд мөн залилан эсвэл алдаанаас үүдэх материаллаг алдаатай тайлагналгүй санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх боломжтой болгоход зайлшгүй чухал гэж өөрийн тодорхойлсон дотоод хяналтуудын талаарх хариуцлагыг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайланд Удирдлага болон Засаглах удирдлагын хүлээх хариуцлага (үргэлжлэл)

Санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ удирдлага компанийн үйл ажиллагааг төлбөрийн чадваргүй болох эсвэл үйл ажиллагааг зогсоох юмуу татан буулгахаар төлөвлөсөн эсвэл ингэхээс өөр бодит сонголт байхгүй байхаас бусад тохиолдолд санхүүгийн тайлангуудаа гаргахдаа удирдлага тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа зогсолтгүй явуулах компанийн чадамжийг үнэлэх, боломжтой бол тасралтгүй байх зарчимтай холбоотой асуудлуудыг тодруулах, нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг хэрэглэх үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Компанийн засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүргийг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад Аудиторын хүлээх хариуцлага

Бидний зорилго бол санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаарх үл үндэслэлтэй нотолгоо олж авах, өөрийн дүгнэлтийг илэрхийлсэн аудиторын тайланг бэлтгэх явдал юм. Хамгийн боломжит баталгаа гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч АОУС-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн аудит нь оршин байгаа буруу тайлагнал бүрийг үргэлж илрүүлнэ гэсэн баталгаа өгөхгүй юм.

АОУС-ын дагуу хийх аудитын үед бид мэргэжлийн үнэлэмж, мэргэжлийн үл итгэх зарчмыг баримтлан ажилласан. Бид мөн дараах ажлуудыг хийсэн:

- ✓ Санхүүгийн тайланд залилан эсвэл алдааны улмаас санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдлийг тодорхойлж үнэлсэн, тэдгээр эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж, өөрсдийн дүгнэлтийнхээ үндэслэл болохуйц хангалттай, тохиромжтой аудитын баримт нотолгоог олж авсан. Зөвхөн нэг алдаанаас бус үгсэн хуйвалдсан үйл ажиллагаа, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг орхигдуулах явдлууд багтсан байж болно.
- ✓ Аудитын зохистой горимыг боловсруулахын тулд компанийн дотоод хяналтын тогтолцооны талаар ойлголт олж авсан, гэхдээ дотоод хяналтын үр дүнтэй байдалд дүгнэлт өгөх зорилгогүй.
- ✓ Компанийн ашиглаж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, удирдлагын хийсэн тооцоолол болон тодруулгын зохистой байдлыг үнэлсэн.
- ✓ Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн олж авсан аудитын баримт нотолгоонд үндэслэн Компанийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал байна гэж үзвэл бид санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгын хэсэгт анхаарлаа хандуулах болно.
- ✓ Санхүүгийн тайлангийн бүтэц, агуулга, толилуулга болон тодруулгыг бид бүхэлд нь Шалгаж санхүүгийн тайлан нь ажил гүйлгээ ба үйл явдлыг үнэн зөв харуулсан эсэхийг үнэлсэн.
- ✓ Санхүүгийн тайлантай холбоотой дүгнэлт гаргахын тулд бид компанид хамаарах аж ахуйн нэгж болон бизнесийн үйл ажиллагааны санхүүгийн мэдээлэлтэй холбоотой

хангалттай хэмжээний тохиромжтой аудитын баримт нотолгоо олж авсан.

Бид засаглах удирдлагатай аудитын цар хүрээ, хугацаа, бусад хамааралтай асуудлуудаас гадна аудитаар илэрсэн томоохон чухал асуудлууд болон аудитын явцад ажиглагдсан дотоод хяналтын сул талуудын талаар харилцсан.

Мөн бид засаглах удирдлагад аудиторын хараат бус байдлын талаар холбогдох ёс зүйн шаардлагуудыг мэдэгдсэн бөгөөд бидний хараат бус байдалд нөлөөлж болохуйц аливаа харилцаа холбоо, түүнээс сэргийлэх арга хэмжээнүүд болон бусад асуудлын талаар ярилцсан.

Хууль тогтоомж, зохицуулалтын шаардлагын талаарх тайлан

Бид олон нийгэд мэдээлэх нь сөрөг үр дагаврыг авчрах учраас хууль тогтоомжоор хориглосон байдаг асуудлаас бусад аудитын асуудлуудыг аудиторын тайландаа харуулсан.

Бид санхүүгийн тайлангийн аудитыг гүйцэтгэх явцдаа санхүүгийн тайлагналтай холбоотойгоор зохих байгууллагаас гаргасан хууль, дүрэм, журмын даган мөрдөлтийн талаар тест гүйцэтгэсэн бөгөөд Монгол Улсын хууль тогтоомж, дүрэм, журмыг мөрдөөгүй гэсэн ул үндэслэлтэй нотолгоо бидэнд мэдэгдээгүй.

Тайлангийн хэрэглээ

Энэхүү тайланг Монгол Улсын "Компанийн тухай хууль"-ийн 94-р зүйлд заасны дагуу "Айтүүлс" ХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн хэрэгцээнд зориулж бэлтгэсэн. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй болно.

СЭРЭЛТ ДӨЛ АУДИТ ХХК
Мэргэшсэн нягтлан бодогчид

Монгол Улс, Улаанбаатар хот
Огноо: 2024 оны .᠘ сарын .᠘

ДАЛТАНЦЭЦЭГ
Захирал, ММНБ

САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

/төгрөгөөр/

<u>Үзүүлэлт</u>	<u>Тодруулга</u>	<u>2022.12.31</u>	<u>Аудитлагдсан 2023.12.31</u>
<u>Эргэлтийн хөрөнгө</u>			
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	5	483,470,086.9	340,709,085.9
Дансны авлага	6	693,607,167.5	1,183,910,966.6
Татвар НДШ-ийн авлага		99,000.0	
Бусад авлага	6	17,974,819.7	36,416,788.5
Бусад санхүүгийн хөрөнгө			
Бараа материал	7	145,830,198.6	144,635,563.5
Урьдчилж төлсөн зардал/тооцоо	8	36,021,183.4	11,413,723.3
<u>Эргэлтийн хөрөнгийн дүн</u>		<u>1,377,002,456.0</u>	<u>1,717,086,127.8</u>
Үндсэн хөрөнгө	9	3,560,937,332.5	3,492,122,514.8
Биет бус хөрөнгө	10	27,277,776.6	26,148,367.0
Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт		70,446,145.0	80,446,145.0
<u>Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн</u>		<u>3,658,661,254.1</u>	<u>3,598,717,026.8</u>
<u>НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН</u>		<u>5,035,663,710.1</u>	<u>5,315,803,154.7</u>
Дансны өглөг	11	52,891,498.1	128,592,870.5
Цалингийн өглөг		262,742.9	
Татварын өр	12	174,642,594.8	62,778,997.9
НДШ-ийн өглөг			
Урьдчилж орсон орлого		36,428,820.0	114,334,875.2
<u>Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн</u>		<u>264,225,655.8</u>	<u>305,706,743.6</u>
Урт хугацаат зээл		997,000,000.0	997,000,000.0
<u>Урт хугацаат өр төлбөрийн дүн</u>		<u>997,000,000.0</u>	<u>997,000,000.0</u>
<u>Нийт өр төлбөрийн дүн</u>		<u>1,261,225,655.8</u>	<u>1,302,706,743.6</u>
Хувийн өмч	13	1,481,441,363.3	1,481,441,363.3
Нэмж төлөгдсөн капитал		763,114,860.0	763,114,860.0
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл		460,721,652.2	460,721,652.2
Хуримтлагдсан ашиг		1,069,160,178.9	1,307,818,535.6
<u>Эздийн өмчийн дүн</u>		<u>3,774,438,054.3</u>	<u>4,013,096,411.1</u>
<u>ӨР ТӨЛБӨР БА ӨМЧИЙН ДҮН</u>		<u>5,035,663,710.1</u>	<u>5,315,803,154.7</u>

Нэмэлт тодруулга нь санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ОРЛОГЫН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАЙЛАН

/төгрөгөөр/

<u>Үзүүлэлт</u>	<u>Тодруулга</u>	<u>2022.12.31</u>	<u>Аудитлагдсан 2023.12.31</u>
<u>Борлуулалтын орлого (цэвэр)</u>			
	14	<u>3,877,499,813.7</u>	<u>3,904,083,856.4</u>
Борлуулалтын өртөг	15	2,303,172,617.2	2,803,346,511.1
<u>Нийт ашиг /алдагдал/</u>		<u>1,574,327,196.5</u>	<u>1,100,737,345.3</u>
Түрээсийн орлого		52,181,818.2	35,545,454.6
Хүүний орлого			2,335,935.8
Ногдол ашгийн орлого			
Бусад орлого			24,245.0
Борлуулалт, маркетингийн зардал	16		203,683,303.7
Ерөнхий ба удирдлагын зардал		1,331,037,631.9	420,481,664.3
Санхүүгийн зардал			239,280,000.0
Бусад зардал	17	2,843,608.0	12,090,558.7
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)		4,122,835.3	2,730,553.1
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)		4,177,117.9	681,340.2
Бусад ашиг (алдагдал)			
<u>Татвар төлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)</u>		<u>300,927,727.9</u>	<u>266,519,347.3</u>
Орлогын татварын зардал	18	30,377,133.6	27,860,990.6
<u>Татварын дараах ашиг (алдагдал)</u>		<u>270,550,594.3</u>	<u>238,658,356.7</u>
<u>Орлогын нийт дүн</u>		<u>270,550,594.3</u>	<u>238,658,356.7</u>
<u>Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг (алдагдал)</u>			

Нэмэлт тодруулга нь санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

“АЙГУУЛС” ХК

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон тайлант жилийн хувьд

ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

Үзүүлэлт	Өмч	Нэмж толсон капитал	Хоронгийн дахин	Хуримтлагдсан ашиг	Дүн
2021 оны 12 сарын 31-ний үзлэгдэл	1,481,441,363.3	763,114,860.00	460,721,652.2	798,609,584.6	3,503,887,460.1
Заруулсан үлдэгдэл					
Тайлант үеийн цэвэр ашиг, алдагдал				270,550,594.3	270,550,594.3
Өмчид гарсан өөрчлөлт					
2022 оны 12 сарын 31-ний үзлэгдэл	1,481,441,363.3	763,114,860.00	460,721,652.2	1,069,160,178.9	3,774,438,054.3
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөө, алданы заруулга					
Заруулсан үлдэгдэл					
Тайлант үеийн цэвэр ашиг, (алдагдал)				238,658,356.7	238,658,356.7
2023 оны 12 сарын 31-ний үзлэгдэл	1,481,441,363.3	763,114,860.00	460,721,652.2	1,307,818,535.6	4,013,096,411.1

Нэмэлт тодруулга нь санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

/төгрөгөөр/

<u>ҮЗҮҮЛЭЛТ</u>	<u>2022.12.31</u>	<u>Аудитлагдсан 2023.12.31</u>
Мөнгөн орлогын дүн (+)	<u>3,706,940,180.5</u>	<u>3,702,915,006.6</u>
Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого	3,084,784,580.5	3,677,188,337.1
Буцаан авсан албан татвар		
Бусад мөнгөн орлого	622,155,600.0	25,726,669.5
Мөнгөн зарлагын дүн (-)	<u>3,223,354,009.1</u>	<u>3,345,156,633.6</u>
Ажиллагчдад төлсөн	412,442,542.7	565,534,702.9
Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	118,710,057.7	164,846,814.5
Бараа материал худалдан авахад төлсөн	2,063,290,123.0	1,769,774,261.3
Ашиглалтын зардалд төлсөн	134,792,143.8	186,578,433.3
Түлш, шатахуун, сэлбэг	8,448,045.5	5,446,594.6
Хүүний төлбөрт төлсөн	191,280,000.0	64,476,000.0
Татварын байгууллагад төлсөн	100,942,926.6	475,940,471.0
Даатгалын төлбөрт төлсөн		3,321,860.6
Бусад мөнгөн зарлага	193,448,169.9	109,237,495.4
ҮҮАжиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний	<u>483,586,171.4</u>	<u>357,758,372.9</u>
Мөнгөн орлогын дүн	<u>625,130,072.9</u>	<u>136,296,747.9</u>
Бусдад олгосон зээл, мөнгөн урьдчилгааны буцаалт	604,810,072.9	133,550,832.1
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого	20,320,000.0	300,000.0
Хөрөнгө оруулалт борлуулсны орлого		110,000.0
Хүлээн авсан хүүний орлого		2,335,915.8
Мөнгөн зарлагын дүн	<u>869,982,623.4</u>	<u>639,737,835.3</u>
Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	319,433,195.5	324,589,035.4
Биет бус хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн		5,599,000.0
Хөрөнгө оруулалт олж эзэмшихэд төлсөн		10,000,000.0
Бусдад олгосон зээл урьдчилгаа	550,549,427.9	299,549,799.9
ХО-ын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	<u>(244,852,550.5)</u>	<u>(503,441,087.4)</u>
Мөнгөн орлогын дүн (+)	<u>74,161,750.0</u>	
Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	74,161,750.0	
Мөнгөн зарлагын дүн	<u>82,099,547.9</u>	
Зээл өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн	82,099,547.9	
Бусад мөнгөн зарлага		
СҮАжиллагааны мөнгөн гүйлгээний дүн	<u>(7,937,797.9)</u>	
Валютын ханшийн зөрүү	2,541,606.1	2,921,713.5

<u>Бүх цэвэр мөнгөн гүйлгээ</u>	<u>233,337,429.0</u>	<u>(142,761,000.9)</u>
<u>Мөнгө, түүнтэй адитгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл</u>	<u>250,132,657.9</u>	<u>483,470,086.9</u>
<u>Мөнгө, түүнтэй адитгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл</u>	<u>483,470,086.9</u>	<u>340,709,085.9</u>

Нэмэлт тодруулга нь санхүүгийн тайлангийн нэг салшгүй хэсэг болно.

1. ТАЙЛАГНАГЧ АЖ АХУЙН НЭГЖ

“Айтүүлс” ХК (цаашид “Компани” гэх) нь Монгол Улсын Компанийн тухай хуулийн дагуу 2011 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдөр Программ хангамж, мэдээллийн технологийн чиглэлээр үүсгэн байгуулагдсан.

2012 оноос эхлэн домэйн нэрийн бүртгэл, вэб хост, сервер байршуулалт, виртуал серверийн түрээс, и-мэйл сервисийн ашиглалт зэрэг интернет мэдээллийн технологийн дэд бүтцэд суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг аж ахуйн нэгж байгууллага, хувь хүмүүст үзүүлж тэдгээрийн аюулгүй байдал, найдвартай, тасралтгүй хэвийн үйл ажиллагааг 7 хоногийн 24 цагийн турш тасралтгүй хангасаар ирсэн.

“Айтүүлс” ХК-нь 2017 оны 10 сарын 05-нд нээлттэй Хувьцаат компани болсон.

“Айтүүлс” ХК-нь 2020 оны 04 сарын 29-ний 04 тоот ТУЗ-ийн хурлын шийдвэрээр компанийн дүрмэнд шинэчлэл хийж, Компанийн дүрмийн 4.1-дүгээр заалт “Компанийн зарласан хувьцаа нь нэг бүрийн үнэ 100/ нэг зуун/ төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 34,452,124 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэнэ” гэж заасныг “43 /дөчин гурван/ төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 34,452,124 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэнэ” гэж өөрчлөн, 2020 оны 05 сарын 19-нд Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээг шинээр авсан. Уг шинэчилэгдсэн гэрчилгээнд хөрөнгийн хэмжээг 1,481,441.0 мянган төгрөг гэж заасан.

Компанийн албан ёсны хаяг: Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-р хороо, 2-р хороолол 34-2 тоот байранд гэсэн албан ёсны хаяг дээр үйл ажиллагаагаа явуулдаг.

УБ-ийн гэрчилгээ: 9010001141 тоот

Регистрийн дугаар: 5468361 тоот

Өмчийн хэлбэр: 2023 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн Санхүүгийн тайланд Компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө нь нэг бүрийн 43 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 34,452,124 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэх бөгөөд хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 1,481,441.3 мянган төгрөг, нэмж төлөгдсөн капитал 763,114.9 төгрөгийн хувьцаатай байна. Компани нь Монголын хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй, Монгол Улсад үүсгэн байгуулагдсан, тус улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулдаг хувьцаат компани юм.

Гүйцэтгэх Удирдлага:

№	Овог нэр	Албан тушаал	Эзэмшиж буй хувьцааны хувь
1	Ч.Мөнхжаргал	“Айтүүлс”ХК-ийн Гүйцэтгэх захирал	0%

1. ТАЙЛАГНАГЧ АЖ АХУЙН НЭГЖ (Үргэлжлэл)

Төлөөлөн Удирдах зөвлөлийн гишүүдийн мэдээлэл: ердийн гишүүн

№	Овог нэр	Гишүүнчлэл	Эзэмшиж буй хувьцааны хувь
1	Г.Хатанболд	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн	
2	А.Баттамир	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн	
3	Н.Улаанхүү	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн	
4	Б.Амгаланбаатар	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн	
5	Д.Даваа	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн	
6	Б.Тамир	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн	
7	Г.Гантуяа	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн	
8	Н.Жавхлан	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн	
9	З.Саранчимэг	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн	

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2023 оны 04 сарын 15-ны өдрийн ХЭХ23/003 тоот Хувьцаа Эзэмшигчдийн хурлын тогтоолоор ТУЗ-ийн бүрэлдэхүүнийг дээрх 9 хүний бүрэлдэхүүнтэй сонгосон.

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2023 оны 05 сарын 04-ний өдрийн 23/07 тогтоолоор ТУЗ-ийн 100%-ийн саналаар Гантулгын Хатанболдыг ТУЗ-ийн даргаар улиран сонгосон.

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2023 оны 05 сарын 04-ний өдрийн 23/008 тоот Хувьцаа Эзэмшигчдийн хурлын тогтоолоор Аудитын хороо, Нэр дэвшүүлэх хороо, Цалин урамшууллын хороог байгуулж хороодын дарга, гишүүдийг сонгох талаар баталсан байна.

Тайланг хамарсан хугацаа: 2023 оны 1дүгээр сарын 1-нээс 2023 оны 12 дугаар сарын 31

2. НОГДОЛ АШГИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

2.1 Компанийн ногдол ашиг тараах шийдвэр

“Айтүүлс” ХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2024 оны 2 дугаар сарын 07-ны өдрийн хурлын тогтоолоор 2023 оны цэвэр ашгаас нэгж хувьцаанд ногдол ашигыг тараах талаар шийдвэрлэхээр болсон байна.

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй

3.1 Санхүүгийн тайланг бэлтгэх үндэслэл

Компанийн санхүүгийн тайлангуудыг Монгол Улсын Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Сангийн сайдын баталсан бодлого журам, Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл (НББОУСЗ)-өөс баталж гаргасан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартуудын (СТОУС)-ын дагуу бэлтгэж, тайлагнасан болно.

3.2 Тайлангийн мөнгөн тэмдэгт

Нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан бэлтгэх үзүүлэлтийн нэгж нь Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт төгрөг, мөнгөөр илэрхийлсэн байна.

3.3 Үйл ажиллагааны ба толилуулга

Санхүүгийн байдлын тайлангийн зүйлсийг хөрвөх чадварынх нь дарааллаар толилуулсан. Санхүүгийн тайланг бэлтгэх үйл явц нь таамаглал тооцоолол, үнэлгээ хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү Аудитлагдсан санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ өмнөх оны аудитлагдсан үлдэгдэлтэй зэрэгцүүлсэн.

3.4 Тасралтгүй байх зарчим

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Компанийн эргэлтийн хөрөнгө нь 1,717,086,127.8 төгрөг, (2022: 1,377,002,455.9 мянган) төгрөг байна. Энэхүү үзүүлэлт нь компанийн төлбөрийн чадвартайг харуулж байна.

Тус компани нь "Ингер-Актив" ХХК-ийн "Diamond" программ ашигладаг.

3.5 Удирдлагын тооцоолол ба шийдэл

Санхүүгийн тайланг бэлтгэх үйл явц нь удирдлагын тооцоолол, шийдэл гаргахыг шаарддаг ба энэ нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэглээ болон хөрөнгө, өр төлбөр, орлого, зардлын дүнд нөлөөлдөг. Гүйцэтгэлээрх үр дүн нь эдгээр тооцооллоос ялгаатай байж болно.

3.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод орсон өөрчлөлт

2023 оны 1 сарын 1-нээс эхлэн заавал мөрдөхийг шаардаагүй буюу хүчин төгөлдөр болох хугацааг 2023 оны 1 дүгээр сарын 1-нээс хойш байхаар заасан өөрчлөлт бүхий стандартууд доорх стандартууд байна. Үүнд:

• НББОУС 16 Үндсэн хөрөнгө	Ашиглаж эхлэх хугацаанаас өмнөх үндсэн хөрөнгө бэлтгэл
• НББОУС 37 Хүнд нөхцөлт гэрээ	Гэрээг биелүүлэх өртөг барагдуулалт, хүлээн зөвшөөрөлт ба хэмжилт
• СТОУС 16	Ковид 19-ийн нөлөөллийн улмаас түрээслэгч талд олгох түрээсийн хөнгөлөлт
• СТОУС 3 Бизнесийн нэгдэл	Санхүүгийн Тайлагналын Онолын Үзэл Баримт-лалтай холбоотой орсон өөрчлөлт

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй(үргэлжлэл)

3.7 Гадаад валютын өөрчлөлт

Компани санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ компанийн тайлагналын валютаас бусад валютыг (Гадаад валют) ажил гүйлгээ гарсан өдрийн ханшаар хөрвүүлж бүртгэсэн. Төгрөгөөс бусад мөнгөн тэмдэгт нь гадаад валют гэж тооцогддог. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн хөрөнгө болон өр төлбөр төлөгдөх эсвэл хөрвүүлэх үед үүссэн бүх зөрүү нь ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгагдана. Түүхэн өртөг нь гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлүүдийг анхны гүйлгээ хийсэн өдрийн ханшаар бүртгэнэ. Бодит үнэ цэнэ нь гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлүүдийг бодит үнэ цэнэ тодорхойлогдсон өдрийн ханшаар хөрвүүлнэ.

Мөнгөн бус мэдээллийн өөрчлөлттэй холбоотой ашиг, алдагдал боломжийн үнийн өөрчлөлтийн ашиг, алдагдалтай харьцуулна. (Тухайлбал: бодит үнэ цэнийн олз, гарз нь “Бусад дэлгэрэнгүй орлого эсвэл ашиг, алдагдал”-д, бүртгэгдсэн зүйл дээр ханшийн хөрвүүлэлтээс үүсэх олз, гарз нь мөн адил “Бусад дэлгэрэнгүй орлого эсвэл ашиг, алдагдал”-д тус тус бүртгэгдэнэ.)

Төгрөгийн нэгж ам доллартай харьцах ханш 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1 ам доллорт = 3,410.69 төгрөг (2022: 1 ам доллар=3,444.60).

3.8 Орлого хүлээн зөвшөөрөх

Орлогын эдийн засгийн үр өгөөж нь Компанид орох нь тодорхой болсон болон найдвартайгаар хэмжих боломжтой болсон хэр хэмжээгээр хүлээн зөвшөөрнө.

Орлогыг хүлээн авсан зүйлийн бодит үнэ цэнээс хөнгөлөлт, буцаалт, борлуулалтын татвар эсвэл хураамжийг хассан дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө.

Орлогыг хүлээн зөвшөөрөхөөс өмнө дараах тодорхой хүлээн зөвшөөрөх шалгуурыг хангасан байх ёстой.

Түрээсийн орлого

Үйл ажиллагааны түрээсээс үүсэх орлогыг нийт түрээсийн хугацааны турш шулуун шугамын аргаар хүлээн зөвшөөрнө.

Харилцагчтай байгуулсан гэрээний орлого

Компани тайланг онд харилцагчтай байгуулсан гэрээний орлогыг бараа, үйлчилгээний хяналт харилцагчид шилжсэн үед харилцагчаас авахаар хүлээгдэж буй бараа үйлчилгээний төлбөрийн дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө.

Борлуулсан барааны болон үйлчилгээний өртөг

Борлуулсан барааны өртөг нь тухайн барааны эрсдэл нь худалдан авагч талд шилжсэн үед буюу бараа материалыг худалдан авагчид өгсөн үед хүлээн зөвшөөрөгдөнө. Борлуулсан барааны орлого нь барааны оронд хүлээн авсан болон хүлээн авах авлагаас буцаалт болон хөнгөлөлт мөн хямдрал болон их хэмжээний худалдан авалтын урамшууллыг хассан бодит үнэ цэнээр хэмжигдэнэ.

3. *Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)*

Шимтгэлийн борлуулалтын орлого

Шимтгэлийн борлуулалтын орлого нь худалдааны зуучлах үйл ажиллагаа хэрэгжих үед хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Хүүгийн орлого

Хүүгийн орлогыг бүртгэхдээ үр ашигт хүүний арга ашиглан бүртгэнэ. Үр ашигт хүүгийн хувь нь ирээдүйд хүлээгдэж буй орох, гарах мөнгөн урсгалыг санхүүгийн хэрэгслийн эргэн төлбөр хийх хугацаа ба түүнээс богино хугацааны туршид дискаунтлаж санхүүгийн хэрэгслийн бүртгэлийн цэвэр дүнг бодитойгоор тооцох хүү юм.

Зардлууд

Зардлууд нь тайланг хугацааны үед өөрийн хөрөнгийн бууралт (хувьцаа эзэмшигчдэд ногдол ашиг олгохоос бусад бууралт) - ыг үүсгэж буй эдийн засгийн үр ашгийн гадагшлах урсгал, хөрөнгийн бууралт, өр төлбөрийн нэмэгдлээс үүснэ. Ерөнхий болон удирдлагын зардал, борлуулсан барааны өртөг, бусад зардал, санхүүгийн зардлыг гарсан үед нь дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Түрээсийн зардал

Тухайн гэрээ нь түрээсийн эсвэл түрээс агуулж байгаа эсэхийг тодорхойлохдоо гэрээний агуулгад үндэслэх ба гэрээг гүйцэтгэхэд тусгай хөрөнгийг ашиглах шаардлагатай эсэх болон гэрээ нь хөрөнгийг ашиглах эрхийг шилжүүлж байгаа эсэх зэргийг үнэлж үзэх шаардлагатай Компани нь түрээслэгч үед үйл ажиллагааны түрээсийн төлбөрийг түрээсийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар бодож дэлгэрэнгүй орлогын тайланд зардлаар бүртгэнэ.

Зээлийн зардал

Хөрөнгийн худалдан авалт, бүтээн байгуулалт эсвэл төлөвлөсөн зориулалт эсвэл борлуулахад бэлэн болгоход ихээхэн хэмжээний цаг хугацаа шаарддаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтэй шууд хамааралтай зээлийн зардлыг тухайн хөрөнгийн өртөгт капиталжуулдаг. Бусад зээлийн зардал нь зардал гарсан тайланг хугацааны зардлаар бүртгэгдэнэ. Зээлийн зардалд хүү болон Зээлтэй холбоотой байгууллагаас гарсан бусад бүх зардлыг оруулан тооцдог.

Богино хугацааны тэтгэмж

Цалин ба түүнтэй холбогдох бусад зардлуудыг Компанийн ажилчдаас холбогдох үйлчилгээг үзүүлсэн тухайн жилд нь зардалд тусгана. Ажилтнуудад ээлжийн амралт зэрэг богино хугацааны чөлөөтэй үед нөхөн олговрыг ажилласан жилийг нь харгалзан олгодог бөгөөд өвчтэй байх хугацааны нөхөн олговрыг цаг тухайд нь олгодог.

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Заавал төлөх даатгалын шимтгэлүүд

Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа Компаниуд нь Монгол улсын Эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын санд шимтгэл төлдөг. Эдгээр шимтгэлийг гарсан хугацаанд нь ашиг, алдагдалд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө. Компани хуулинд зааснаас өөр тэтгэвэр болон бусад тэтгэмжийн хөтөлбөрт төлөх ямар нэгэн эрх зүйн эсвэл үүсмэл үүрэг хүлээгээгүй болно.

Тайлант хугацааны орлогын албан татвар

Компани нь Монгол Улсын Засгийн газрын дүрэм журмын дагуу татвар ногдох орлогыг нэмэгдүүлэхгүй орлого болон татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардлын зүйлсээр залруулсан, санхүүгийн тайлагналын зорилгоор тодорхойлсон өөрийн орлогоос тайлан тэнцлийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж буй татварын хувь хэмжээгээр бодож өөрийн орлогын албан татварын хэмжээг тодорхойлдог. Тайлант хугацааны болон өмнөх тайлант жилүүдийн орлогын албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг татварын байгууллагаас авахаар эсвэл тэдгээрт төлөхөөр хүлээж буй дүнгээр хэмжсэн. Эдгээр дүнг тооцоход ашигласан татварын хувь хэмжээ ба татварын хуулиуд нь тайлант хугацааны эцэст хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан.

Хойшлуулсан албан татвар

Санхүүгийн байдлын тайлагналын өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөрийн татвар ногдох дүн ба тэдгээрийн санхүүгийн тайлан дээрх бүртгэлийн хооронд гарах түр зөрүүнд "Өр төлбөрийн арга"-ыг ашиглан хойшлогдсон орлогын албан татварыг хүлээн зөвшөөрнө. Хойшлогдсон татварын өр төлбөр нь түр зөрүүнд хүлээнд зөвшөөрөгдөнө. Хойшлогдсон албан татварын хөрөнгийг татвар ногдох орлогоос хасагдах бүх түр зөрүүнүүд, ирээдүйд шилжүүлэн тооцох, ашиглаагүй татварын бүх хөнгөлөлт ба алдагдлуудад (эдгээр түр зөрүү, хөнгөлөлт, алдагдлуудыг хасаж болох татвар ногдох орлогын ирээдүйд орж ирэх нь тодорхой болсон үед) хүлээн зөвшөөрнө.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг тайлант хугацаа бүрийн эцэст хянаж үзэх ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хэсэгчлэн эсвэл бүхлээр нь нөхөн олж авахад хүрэлцэхүйц хэмжээний татвар ногдох орлого цаашид орж ирэх нь тодорхойгүй болсон үед харгалзах хэмжээгээр өөрийн хөрөнгийн дүнг бууруулна. Хүлээн зөвшөөрөөгүй, хойшлогдсон татварын хөрөнгийг тайлант хугацаа бүрийн эцэст дахин үнэлж үзэх ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг нөхөн олж авахад хүрэлцэхүйц хэмжээний татвар ногдох орлого цаашид орж ирэх нь тодорхой болсон үед харгалзах хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийг тайлагналын өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж буй эсвэл үйлчилж хараахан эхлээгүй байгаа татварын хувь хэмжээнүүд дээр үндэслэн хөрөнгийг борлуулах, өр төлбөрийг барагдуулах, тайлант хугацаанд хэрэглэгдэхээр хүлээгдэж буй татварын хувь хэмжээгээр хойшлогдсон татварыг тооцно.

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Хэрэв өнөөгийн татварын хөрөнгийг татварын өр төлбөрт суутгуулах хууль ёсны эрхтэй бөгөөд хойшлогдсон татварууд нь татвар төлөгч нэг аж ахуйн нэгж ба нэг татварын байгууллагатай холбоотой байгаа бол хойшлогдсон орлогын татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг хооронд нь цэвэршүүлж болно.

Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар

Орлого, зардал ба хөрөнгө нь НӨАТ-ын дүнг хассан цэвэршсэн дүнгээр хүлээн зөвшөөрөгдөнө. Үүнд:

- Хөрөнгө эсвэл үйлчилгээг худалдан авахад төлсөн НӨАТ-ыг татварын байгууллагаас буцаан авах боломжгүй үед уг НӨАТ-ыг хөрөнгө худалдан авалтын өртгийн нэг хэсгээр эсвэл зардлын нэг хэсгээр (аль тохиромжтойгоор) хүлээн зөвшөөрнө.
- НӨАТ-ын дүн орсон дүнгээр илэрхийлэгдэх авлага ба өглөг.

Борлуулалт худалдан авалттай холбоотой НӨАТ нь санхүүгийн байдлын тайланд цэвэр дүнгээр хүлээн зөвшөөрөгдөх ба өөрөөр хэлбэл НӨАТ-ын авлага болон өглөгийн цэвэр дүнгээр санхүүгийн байдлын тайлангийн өглөг эсвэл авлагын хэсэгт тусгагддаг. Авлагын үнэ цэнийн бууралтанд нөөц байгуулсан тохиолдолд харилцагч талаас авах НӨАТ агуулсан нийт дүнгээс тооцсон байна.

Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн өртгөөс хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр тооцож тусгана. Үндсэн хөрөнгийн анхны өртөгт худалдан авсан үнэ, импортын татвар, татварууд болон хөрөнгийг ашиглалтанд оруулахтай холбогдон гарсан шууд зардлууд орно.

Үндсэн хөрөнгө анх үнэлж байсан стандарт гүйцэтгэлээс илүү гарч түүнийг ашиглахтай холбогдон гарсан зардал ирээдүйн эдийн засгийн үр өгөөжийг өсгөсөн нь тодорхой болсон бол зардлыг үндсэн хөрөнгийн нэмэлт өртгөөр капиталжуулна.

Хөрөнгийг борлуулах болон данснаас хасах үед тухайн хөрөнгийн өртөг, хуримтлагдсан элэгдэл болон үнэ цэнийн бууралтын дүнг оролцуулан данснаас хасах бөгөөд үүнээс үүсэх аливаа олз, гарзыг тайлант жилийн орлого, үр дүнгийн тохирох хэсэгт бүртгэнэ.

№		Ашиглах нийт хугацаа /жилээр/	
	Хөрөнгийн бүлэг	Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьд	Бусад
1	Барилга байгууламж, газрын тохижилт	40	25
2	Машин, механизм, техник, үйлдвэрлэлийн	10	

	тоног төхөөрөмж	
3	Компьютер, дагалдах тоног төхөөрөмж, программ хангамж	2
4	Ашиглах хугацаа нь тодорхой биет бус хөрөнгө /Үүнд ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл хамаарна./	Хүчин төгөлдөр байх хугацаанд
5	Бусад хөрөнгө	10

МУ-ын Татварын хуулинд Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг шулуун шугамын аргаар тооцно гэсэн заалт байдаг боловч тухайн байгууллага элэгдэл тооцох ямар аргыг хэрэглэж байгаагаа өөрийн байгууллагын НБББодлогодоо тусган өгч зөрүүг Татвар Санхүүгийн тайлангийн зөрүүг зохицуулах журмын дагуу зохицуулж явна.

Биет бус хөрөнгө

Тусад нь авсан биет бус хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө өртгөөр нь бүртгэдэг. Анх хүлээн зөвшөөрсний дараа, биет бус хөрөнгийг хуримтлагдсан хорогдуулалт (ашиглалтын хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар тооцно.) болон үнэ цэнэ бууралтын алдагдлыг хассан өртгөөр нь тайланд тусгадаг.

Биет бус хөрөнгийн үл хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүссэн олз, гарз нь цэвэр борлуулалтын орлого болон хөрөнгийн бүртгэлийн үнийн зөрүүгээр хэмжигдэх ба олз, гарзыг биет бус хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрсөн үед орлого, зардлын дансанд бүртгэнэ. Компанийн биет бус хөрөнгө нь компьютерийн программ хангамжийн лицензүүд байх бөгөөд хүлээгдэж буй гурваас (3) арван (10) жилийн хугацаанд шулуун шугамын аргыг ашиглан хорогдуулна.

Бараа материал

Бараа материалыг анх өртгөөр нь бүртгэдэг. Дараа нь бараа материалыг өртөг ба цэвэр боломжит үнэ цэнийн аль багаар тайлагнадаг. Бараа материалын өртгийг жигнэсэн дундаж өртгийн аргаар тооцоолдог. Цэвэр боломжит үнэ цэнэ гэдэг нь хэвийн бизнесийн нөхцөлд бараа материалын тооцоолсон худалдан борлуулах үнээс түүнийг үйлдвэрлэх болон худалдан борлуулахад нэмж гарахаар тооцсон зардлыг хассан дүн юм.

Урьдчилгаа төлбөр

Урьдчилгаа төлбөр нь мөнгөн хэлбэрээр төлөгдсөн боловч зардал нь гарч амжаагүй төлбөр эсвэл бараа материалаа хүлээн аваагүй төлбөрөөс бүрдэнэ.

Урьдчилгаа төлбөрийг анх хөрөнгөөр бүртгэх ба төлөгдсөн мөнгөн дүнгээр нь хэмжинэ. Уг төлбөрийг тухайн зардал нь гарсан тохиолдолд ашиг, алдагдал руу, бараагаа хүлээн авсан тохиолдолд холбогдох хөрөнгө руу ангилдаг. Урьдчилгаа төлбөртэй холбоотой бүтээгдэхүүний өртөг эсвэл үйлчилгээ нь нэг жилийн дотор зарлагдах болон урьдчилгаа төлбөрийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд эргэлтийн хөрөнгөөр ангилна.

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Бусад тохиолдолд эргэлтийн бус хөрөнгөөр ангилна.

Тайланг жилийн эцэст компани урьдчилгаа төлбөрийн дансны үнэд үнэ цэнийн бууралт гарсан эсэхийг хянадаг.

Санхүүгийн бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Үнэ цэнийн бууралтын аливаа нэг шинж тэмдэг илрэх үед болон хөрөнгийн (бараа материал болон санхүүгийн хөрөнгөөс бусад) бүртгэлийн дүнгүүд үнэ цэнийн бууралт агуулж буй эсэхийг шалгах шаардлагатай болсон тохиолдолд хөрөнгийн нөхөгдөх дүнг тооцоолно.

Хөрөнгийн нөхөгдөх дүн нь хөрөнгийн бодит үнээс борлуулалтын зардлыг хассан дүн ба түүний бүртгэлийн дүн хоёрын аль өндөр нь байх бөгөөд хөрөнгө нь бусад хөрөнгийн эсвэл бүлэг хөрөнгөөс хамааралгүйгээр мөнгөн урсгалыг бий болгохгүй байвал хөрөнгө нэг бүрийн нөхөгдөх дүнг тодорхойлно.

Хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын гарзыг зөвхөн хөрөнгийн дансны үнэ нь нөхөгдөх дүнгээс хэтэрсэн тохиолдолд хүлээн зөвшөөрнө. Ашиглалтын үнийг үнэлэхдээ, тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалыг мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ ба хөрөнгөнд харгалзах эрсдэлүүдийн талаарх өнөөгийн зах зээлийн үнэлгээнүүдийг тусгасан татварын өмнөх хөнгөлөлтийн хувь хэмжээгээр бууруулан өнөөгийн үнэ цэнийг олно.

Үнэ цэнийн бууралтын гарзыг ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн зохих (үнэ цэнэ нь буурсан хөрөнгийн ажиллагаанд хамаарагдах) зардлын бүлэгт хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал арилсан эсвэл буурсан эсэх талаар ямар нэгэн шинж тэмдэг байгаа эсэх талаар үнэлгээг хийдэг. Хэрэв тийм шинж тэмдэг илэрвэл нөхөн төлөгдөх дүнг ойролцоолон тооцож үзнэ. Хамгийн сүүлд үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш хөрөнгийн цуглуулан авах дүнг тодорхойлоход ашигласан тооцоолуудад өөрчлөлт гарсан тохиолдолд л өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг буцаана. Хэрэв тийм бол хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг цуглуулан авах дүн хүртэл нь өсгөж бүртгэнэ. Энэ өссөн дүн нь хэрэв өмнөх жилүүдэд хөрөнгөд үнэ цэнийн алдагдлыг хүлээн зөвшөөрөхгүй байсан бол байх ёстой байсан бүртгэлийн цэвэр дүнгээс (элэгдлийг хассан цэвэр дүн) - гээс хэтрэхгүй байна. Ийм буцаалтыг орлого үр дүнгийн тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн хэрэглүүр

Санхүүгийн хөрөнгө

Компанийн санхүүгийн хөрөнгө нь бусад авлага болон касс ба харилцах данс дахь бэлэн мөнгө зэргээс бүрдэх бөгөөд зээл ба авлага гэж ангилагддаг. Санхүүгийн хөрөнгийг арилжаа хийгдсэн өдөр хүлээн зөвшөөрнө.

Зээл болон авлагууд нь идэвхтэй зах зээл дээр бүртгэлгүй, тогтмол эсвэл тодорхойлж болох төлбөртэй, үүсмэл биш санхүүгийн хөрөнгүүд юм. Анхны хэмжилтийн дараа эдгээр санхүүгийн хөрөнгүүдийн хорогдлын дүнг үр ашигт хүүний арга ашиглан гаргадаг ба түүнээс үнэ цэнийн бууралтыг хасаж өгдөг.

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Хорогдуулалт нь ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд багтана. Үндсэн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрх нь дууссан эсвэл эрхээ шилжүүлэн өгсөн, Компани нь тухайн хөрөнгийн эрсдэл болон өгөөжийг шилжүүлсэн үед санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрнө.

Хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал нь тухайн хөрөнгийн бүртгэлийн дүн ба ирээдүйд орж ирэхээр тооцоолсон мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийн зөрүүгээр хэмжинэ.

Санхүүгийн өр төлбөр

Компанийн санхүүгийн өр төлбөрт дансны болон бусад өр төлбөрүүд багтана. Компани нь хэрэглүүрийн гэрээний нөхцөлийн оролцогч тал болох үед санхүүгийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө.

Анх хэмжээний дараа, санхүүгийн өр төлбөрийг дараагийн тайлант хугацаанд үр ашигт хүүний аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ. Санхүүгийн өр төлбөрийг төлөхөөс чөлөөлөгдсөн, өр төлбөр цуцлагдсан эсвэл хугацаа нь дууссан бол үл хүлээн

Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн бодит үнэ цэнэ.

Боломжийн үнэ гэдэг нь: хөрөнгөө борлуулаад хүлээн авч болох үнэ эсвэл хэмжилтийн огнооны зах зээлийн оролцогчийн хооронд хийсэн өр төлбөрийг шилжүүлэн төлөх үнэ юм. Боломжийн үнийн хэмжилт нь таамаглал дээр суурилсан байх бөгөөд хөрөнгө борлуулсан гүйлгээ эсвэл өр төлбөрийн шилжүүлэг юм.

- Хөрөнгө болон өр төлбөрийн үндсэн зах зээл
- Үндсэн зах зээл байхгүй нөхцөлд хөрөнгө, өр төлбөрийн хамгийн ашигтай зах зээлд

Компани нь үндсэн эсвэл хамгийн ашигтай зах зээлийг хэрэглэх боломжтой байна.

Хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн боломжийн үнэ нь хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийг үнэлэж байгаа болон эдийн засгийн хамгийн сайн зах зээлийн оролцогч байдлаар ашиглагдаж хэмжигдэнэ.

Санхүүгийн бус хөрөнгийн боломжийн үнийн хэмжилт нь хамгийн өндөр, хамгийн сайн борлуулалтыг ашиглан өөр зах зээлийн оролцогчид борлуулж эдийн засгийн ашиг хүртэх боломжтой зах зээлийн оролцогчийн авч үздэг. Компани нь боломжийн үнийг тодорхойлох хангалттай мэдээлэл байгаа нөхцөлд мэдэгдэхүйц зардлыг дээд хязгаарт хүртэл өсгөж мэдэгдэхгүй зардлыг бууруулах байдлаар үнэлгээний техникийг ашигладаг. Боломжийн үнийн бүхий л хөрөнгө болон өр төлбөр нь шатлан захирах үнэлгээний хүрээнд санхүүгийн тайланд илэрхийлэгддэг бөгөөд боломжийн үнийн үнэлгээ нь хамгийн доод түвшинд суурилсан байдаг.

- 1-р түвшин: Хөрөнгө, өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээлийн үнэлэсэн (тохируулаагүй) зах зээлийн үнэ
- 2-р түвшин: Шууд болон шууд бус байдлаар илэрхийлэгдэх боломжийн үнийн үнэлгээнд чухал ач холбогдолтой хамгийн бага түвшиний үнэлгээний техникүүд
- 3-р түвшин: Бүртгэсэн бодит үнэ цэнд томоохон нөлөө үзүүлэх, ажиглаж үл болохуйц зах зээлийн өгөгдөл дээр суурилсан өгөгдлүүдийг ашигладаг техникүүд

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Санхүүгийн тайлангуудад байнга хүлээн зөвшөөрөгддөг хөрөнгө, өр төлбөрийн хувьд Компани нь тайлант хугацааны эцэс бүрд ангиллыг дахин үнэлэн (бодит үнэ цэнийн хэмжилтэд бүхлээрээ үзүүлэх нөлөөний түвшинд суурилан) түвшингүүдийн хооронд шилжилт байгаа эсэхийг тодорхойлдог.

Эздийн өмч

Энгийн хувьцааг өөрийн хөрөнгийн ангилалд оруулна. Шинэ хувьцаа гаргахтай шууд холбоотой нэмэлт зардлыг хувьцаа борлуулсны татварын дараах орлогоос хасах дүнгээр эздийн өмчийн дүнд тусгадаг.

Хувьцааг нэмэгдэлтэй зарсан тохиолдолд нэрлэсэн үнээс илүү гарсан хэсгийг хувьцааны нэмэгдлээр бүртгэнэ.

Хувьцааны нэмэгдэлд мөн хувьцаа эзэмшигчдийн оруулсан нэмэлт хөрөнгө оруулалт багтана.

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Санхүүгийн байдлын тайланд бэлэн мөнгө ба банкны үлдэгдэл нь банкинд бэлэн мөнгөөр хийгддэг. Мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зорилгоор мөнгөн хөрөнгө ба мөнгөтэй адилтгах хөрөнгө нь бэлэн мөнгө ба үнэ цэнэ нь өөрчлөгдөх эрсдэл багатай банкуудад хамаарна.

Хуримтлагдсан ашиг

Хуримтлагдсан ашиг, алдагдал нь хуримтлагдсан ашиг эсвэл алдагдлаас зарласан ноогдол ашгийг хассан дүнг илэрхийлнэ.

Сангууд

Компанид өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд үүссэн өнөөгийн үүрэг (хуулийн эсвэл ёс зүйн) байгаа энэхүү үүргээ биелүүлэхэд эдийн засгийн өгөөж агуулсан баялгийг зарцуулах нь тодорхой болсон ба үүргийн дүнг бодитойгоор ойролцоолон тооцоолох боломжтой үед нөөцийг хүлээн зөвшөөрнө.

Компани нь байгуулсан сангийн зарим хэсгийг эсвэл бүгдийг нь нөхөн төлбөрт зарцуулахаар хүлээж байгаа үед (жишээ нь: даатгалын гэрээний үед), нөхөн төлбөр хийх нь бодитой болсон үед л зөвхөн нөхөн төлбөрийг тусдаа хөрөнгө болгон хүлээн зөвшөөрнө.

Аливаа сантай холбоотой зардлыг орлого үр дүнгийн тайланд аливаа нөхөн төлбөрийг хассан цэвэр дүнгээр нь толилуулна.

Болзошгүй өр төлбөр

Аж ахуйн нэгжийн бүрэн хяналтаас гадуурх нэг болон түүнээс дээш ирээдүйн үйл явдал тохиолдох, эс тохиолдохоос хамаарч үүсэх эсэх нь тодорхойлогддог тул болзошгүй ба хөрөнгийг бүртгэдэггүй. Эдийн засгийн үр өгөөж агуулсан эх үүсвэр гадагшаа урсах боломжгүй биш л бол эдгээр өр төлбөрийн талаар санхүүгийн тайланд тодруулга хийж огно.

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Тайлагналын дараах үйл явдлууд

Тайлагналын хугацааны эцэс дэх Компанийн санхүүгийн байдал (залруулах үйл явдлын тухай) нэмэлт мэдээллийг гаргаж өгдөг жилийн эцсийн үйл явдлыг санхүүгийн тайланд тусгана. Залруулга шаардахгүй, материаллаг хэмжээтэй, тайлант хугацааны дараах үйл явдлуудыг санхүүгийн тайланд тодруулж өгнө.

Холбоотой талууд

Холбоотой тал гэдэг нь: Компанитай холбоотой этгээд юмуу эсвэл компани юм.

Тухайн хүний эсвэл тухайн хүний гэр бүлийн гишүүн нь Компанид хамааралтай бол:

- ✓ Компанийн хяналт эсвэл хамтын хяналттай;
- ✓ Компанид мэдэгдэхүйц нөлөөтэй;
- ✓ Компанийн гол удирдах боловсон хүчин эсвэл компанийн нэгдмэл гишүүн

Байгууллага нь дараахь нөхцлүүдийн аль нэгийг мөрдөж байвал дараахь аж ахуйн нэгжтэй холбоотой байна:

- Байгууллага ба Компани нь нэг группын гишүүд (өөрөөр хэлбэл, толгой компани болон охин компани нь бусадтай холбоотой) гэсэн үг юм
- Нэг аж ахуйн нэгж нь бусад аж ахуйн нэгжийн хараат компани эсвэл хамтарсан үйлдвэр (эсвэл бусад аж ахуйн нэгжийн гишүүн байх булгээр ажилладаг хараат компани эсвэл хамтарсан компани) юм
- Аливаа аж ахуйн нэгж нь гуравдагч этгээдийн хамтарсан компани юм
- Нэг аж ахуйн нэгж гуравдагч этгээдийн хамтарсан компани бөгөөд бусад аж ахуйн нэгж нь гуравдагч этгээдийн хараат компани юм
- Аж ахуйн нэгж нь Компанитай холбоотой аж ахуйн нэгжийн аль алиных нь ажилтнуудын ашиг тусын төлөө ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмжийн төлөвлөгөө Компани өөрөө ийм төлөвлөгөөтэй байгаа бол ивээн тэтгэгч ажил олгогч нь компанитай холбоотой.
- Байгууллага нь Компанийн хяналт, хамтарсан хяналттай этгээдийн хяналтанд эсвэл хамтран хяналт тавьдаг

Байгууллага буюу түүний хэсэг нь аливаа нэг гишүүн нь Компанийн удирдлага эсвэл компанийн толгой компанид удирдах гол боловсон хүчинд үйлчилгээ үзүүлдэг

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол, төсөөллүүд

НББОУС-ын дагуу санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх ажил нь удирдлагаас тайлагналын өдрийн байдлаарх орлого, зардал, хөрөнгө, өр төлбөрийн тайлагнасан дүн ба болзошгүй өр төлбөрийн тодруулга зэрэгт нөлөө үзүүлэх үнэлэмж, ойролцоолсон тооцоолол, төсөөллүүдийг хийхийг шаарддаг. Гэвч эдгээр төсөөлөл, тооцоолуудын тодорхой бус байдал нь ирээдүйд хөрөнгө, өр төлбөрийн бүртгэлийн дунд материаллаг дүнтэй залруулга хийхэд хүргэж болно. Ойролцоолсон тооцооллыг хийхэд хэрэглэсэн үнэлэмж, төсөөллүүдийг өөрчлөхөд хүргэж болох үйл явдлууд ирээдүйд тохиолдож болно.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол, төсөөллүүд(үргэлжлэл)

Үнэлэмж, ойролцоолсон тооцоолол, төсөөллүүдэд орсон аливаа өөрчлөлтийн нөлөөллийг зохистойгоор тодорхойлж болохуйц болсон үед нь санхүүгийн тайлангуудад тусгана. Төсөөлөл, ойролцоолсон тооцооллуудыг байнга шалгаж үздэг ба эдгээр нь удирдлагын туршлага ба ирээдүйн үйл явдлын талаарх хүлээлт (тухайн нөхцөлд зохистой гэж үзэж байгаа) гэх мэт бусад хүчин зүйлүүд дээр суурилдаг. Гэхдээ бодит үр дүн эдгээр ойролцоолсон тооцооллуудаас өөр байж болно.

Үнэлэмж

Компанийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудыг хэрэгжүүлэх явцад Компанийн удирдлага нь санхүүгийн тайлангуудад хүлээн зөвшөөрсөн дүнгүүдэд хамгийн том нөлөө үзүүлэх дараах үнэлэмжүүд (ойролцоолсон тооцооллуудтай холбоотой үнэлэмжүүдээс бусад)-ийг хийсэн. Үүнд:

Үйл ажиллагааны түрээс - Компани нь түрээслэгчийн хувьд

Компани түрээсийн гэрээ байгуулсан ба гэрээнд түрээсийн хөрөнгийн эзэмшилтэй холбоотой бүх эрсдэл ба өгөөжийг түрээслүүлэгч талд үлдэнэ гэж тодорхойлсон. Тиймээс түрээсийг үйл ажиллагааны түрээс гэж бүртгэсэн.

Үйл ажиллагааны түрээс – Компани нь түрээслүүлэгчийн хувьд

Түрээслүүлэгч нь хөрөнгийн эзэмшилтэй холбоотой бараг бүх эрсдэлийг хүлээж, өгөөжийг хүртэж байгаа түрээсийг үйл ажиллагааны түрээс гэж ангилна. Үйл ажиллагааны түрээсийн гэрээг анх байгуулахад гарсан шууд зардлуудыг түрээсэлсэн хөрөнгийн бүртгэлийн дүн дээр нэмэх ба түрээсийн хугацаанд түрээсийн орлогыг зөвшөөрөхтэй адил аргаар хүлээн зөвшөөрнө.

Тооцооллууд болон төсөөллүүд

Тайлан тэнцлийн өдрийн байдлаар хийгдсэн, дараагийн тайлант жилд хөрөнгийн бүртгэлийн дүнд материаллаг залруулга хийхэд хүргэж болзошгүй тооцооллуудын тодорхой бус байдлын ирээдүйн болон бусад томоохон эх үүсвэрүүдийн талаарх гол төсөөллүүдийг дор дурьдав. Компани нь тооцоолол, төсөөллийн параметруудийг санхүүгийн тайлан бэлтгэх явцад үндэслэн гаргадаг. Одоогийн санхүүгийн байдал ба ирээдүйн хөгжлийн төсөөлөл нь зах зээлийн өөрчлөлт эсвэл Компанийн удирдлагаас үл хамааран өөрчлөгдөж болно. Ийм өөрчлөлтүүд тохиолдсон даруйд төсөөлөл хэсэгт тусгагдана.

Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацааг тодорхойлох

Компани нь үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацааг тухайн хөрөнгийн хүлээгдэж буй ашиглагдах хугацаа болон ижил төстэй хөрөнгийн салбарын практик болон туршлагын бүлгийн үнэлгээн дээр үндэслэн тооцоолдог.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол, төсөөллүүд (үргэлжлэл)

Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн тооцоолсон ашиглалтын хугацааг тодорхой хугацаа тутамд хянадаг ба биет хорогдол, техникийн болон дансны хуучрал, хөрөнгийг ашиглах хуулийн болон бусад хязгаарлалтуудын улмаас урьдын тооцооллоос хүлээлт нь өөрчлөгдсөн тохиолдолд ашиглалтын хугацаанд өөрчлөлт оруулна.

Дээр дурдсан хүчин зүйлүүдийн өөрчлөлтүүдийн улмаас бий болсон тооцооллын өөрчлөлтүүд үйл ажиллагааны ирээдүйн үр дүнд материаллаг нөлөө үзүүлж болно.

Ямар нэг цаг хугацаанд бүртгэсэн зардлын хэмжээ болон хугацаа нь дээрхи хүчин зүйлс, нөхцөл байдлуудын өөрчлөлтийн нөлөөнд ордог.

Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацааг бууруулах нь үйл ажиллагааны зардлыг нэмэгдүүлэх ба эргэлтийн бус хөрөнгийг бууруулдаг.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх үндсэн хөрөнгийн дансны үнэ 3,492,122,514.8 мянган төгрөг (2022: 3,560,937,332.5 мян.төгрөг).

Санхүүгийн бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Үнэ цэнэ бууралтын ямар нэг шинж тэмдэг илэрсэн үед үнэ цэнэ бууралтыг шалгаж үзнэ. Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг тодорхойлохдоо тухайн хөрөнгийн ашиглалтаас болон хугацааны эцэст борлуулахаас хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалын тооцоолол хийхийг шаарддаг бөгөөд Компани нь санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөөлж болох тооцоолол, төсөөлөл хийхийг шаарддаг.

Ирээдүйн үйл явдал нь Компанийг эдгээр хөрөнгүүдийн үнэ цэнэ буурсан гэж дүгнэхэд хүргэж болно. Үр дүнд үүссэн үнэ цэнийн бууралтын гарз нь Компанийн санхүүгийн байдал болон үйл ажиллагааны үр дүнд материаллаг сөрөг нөлөөлөлтэй байж болно.

Бараа материалын үнэ цэнэ бууралт

Гэмтсэн, биетээр муудсан, хуучирсан, худалдан борлуулах үнийн түвшин өөрчлөгдсөн ба бусад шалтгаанаар бараа материалын цэвэр боломжит үнэ цэнэ өртгөөсөө бага болсон үед компани нь бараа материалын өртгийг бууруулж бичнэ.

Бараа материалын өртөг, цэвэр боломжит үнэ цэнэ хоёрын аль багаар үнэлэх үнэлгээг байнгын үзлэг шалгалтаар санхүүгийн бүртгэлд бодитой үнэлэн бүртгэнэ.

Хуучирсан ба ашиглагдахгүй нь тогтоогдсон бараа материалыг мөн актлаж тухайн санхүүгийн жилд зардал болгоно.

Санхүүгийн тайлангын тодруулга**5. Мөнгө ба түүнтэй ажилгах хөрөнгө**

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Касс дахь мөнгө		
Банкин дах мөнгө	483,470,086.9	340,709,085.9
<u>Нийт дүн</u>	<u>483,470,086.9</u>	<u>340,709,085.9</u>

Банкин дахь төгрөгийн харилцах дансанд жилийн 7.2% хүртэл, гадаад валютын харилцах дансанд жилийн 1.2%-ийн хүү боддог. 2023 оны жилийн эцсийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нь өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 142,761,001.0 төгрөг буюу 3.0%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

6. Дансны ба бусад авлага

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Байгууллагаас авах авлага	693,607,167.5	1,183,910,966.6
<u>Нийт дүн</u>	<u>693,607,167.5</u>	<u>1,183,910,966.6</u>

Дансны авлага нь барьцаагүй, хүүгүй бөгөөд ерөнхийдөө ерэн (90) хоногийн дотор буюу төлөгддөг. Хугацаа хэтэрсэн авлагад хүү тооцдоггүй. Авлага нь анхны нэхэмжлэхийн үнээр буюу бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгддөг.

Дансны авлагын тайлант оны эцсийн үлдэгдэл нь өмнөх оны мөн үеэс 490,303,799.1 төгрөг буюу 41.4%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.

6. Бусад богино хугацаат авлага

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Ажиллагчдаас авах авлага	11,370,000.0	3,540,813.0
Бусад хойшлогдсон нөөт авлага	6,604,819.7	32,875,975.5
<u>Нийт дүн</u>	<u>17,974,819.7</u>	<u>36,416,788.5</u>

Тайлант оны эцэст бусад богино хугацаат авлага 18,441,968.8 төгрөг буюу 50.6%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.

7. Бараа материал

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Хангамжийн материал	145,830,198.6	144,635,563.5
Нийт дүн	145,830,198.6	144,635,563.5

Тайланг онд хангамжийн материал 1,194,635.1 төгрөгөөр хасагдсан байна. Тайланг оны эцсийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 1,194,635.1 төгрөг буюу 0.8%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

8. Урьдчилж төлсөн зардал

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Урьдчилж төлсөн зардал	36,021,183.4	11,413,723.3
Нийт дүн	36,021,183.4	11,413,723.3

Тайланг оны эцсийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 24,607,460.1 төгрөг буюу 68.3%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

9. Үндсэн хөрөнгө

/төгрөгөөр/

	Газрын сайжруулалт	Барилга байгууламж	Машин Тонног төхөөрөмж	Тавилга эд хошигл	Компьютер, бусад хэрэгсэл	Нийт
Үндсэн хөрөнгө /өртөг/						
Эхний үлдэгдэл	694,176,147.1	1,358,618,556.2	603,029,061.3	50,196,099.9	1,891,597,099.3	4,597,616,963.8
Нэмэгдсэн дүн	694,176,147.1		372,478,716.3	4,658,818.2	38,253,577.9	1,109,567,259.4
Хуудалдаж авсан			372,478,716.3	4,658,818.2	38,253,577.9	415,391,112.3
Үнэ төлбөргүй авсан	694,176,147.1					694,176,147.1
Хасагдсан дүн	694,176,147.1		8,820,640.0	1,698,277.3	39,704,063.9	744,399,128.3
Хуудалдсан			8,340,050.0	711,000.0		9,051,050.0
Акталсан			480,590.0	987,277.3	39,704,063.9	41,171,931.3
Сольсон	694,176,147.1					694,176,147.1
Эцсийн үлдэгдэл	694,176,147.1	1,358,618,556.2	966,687,137.6	53,156,640.7	1,890,146,613.3	4,962,785,094.9
Хуримтлагдсан						
Эхний үлдэгдэл		114,336,093.1	111,898,673.0	19,201,088.6	791,243,776.5	1,036,679,631.3
Нэмэгдсэн		56,771,738.7	69,971,942.2	4,812,004.4	346,402,170.3	477,957,855.5
Байгуулсан элэгдэл						
Хасагдсан дүн			3,438,990.4	1,683,859.8	38,852,056.5	43,974,906.7

“АЙТҮҮЛС” ХК

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон тайланг жилийн хувьд

			3,438,990.4	1,683,859.8	38,852,056.5	43,974,906.7
Данснаас хассан хөрөнгийн эхэгдэл						
Эцсийн үлдэгдэл	171,107,831.7	178,431,624.9	22,329,233.2	1,098,793,890.3	1,470,662,580.1	
Дансны нэвэр дүн	694,176,147.1	1,187,510,724.4	788,255,512.8	30,827,407.5	791,352,723.0	3,492,122,514.8
Эхний үлдэгдэл	694,176,147.1	1,244,282,463.1	491,130,388.3	30,995,011.3	1,100,353,322.8	3,560,937,332.5
Эцсийн үлдэгдэл	694,176,147.1	1,187,510,724.4	788,255,512.8	30,827,407.5	791,352,723.0	3,492,122,514.8

НББОУС 16-д зааснаар Үндсэн хөрөнгийн солилцоо болон буцалтгүй тусламжаар авсан хөрөнгийг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэнэ. Бусад тохиолдолд анхны өртгөөр нь бүртгэнэ. Компани үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг шулуун шугамын аргаар тооцдог.

10. Биег бус хөрөнгө

/төгрөгөөр/

	Зохиогчийн эрх	Компьютер програм хангамж	Газар эзэмших эрх	Нийт
Биег бус хөрөнгө /өртөг/				
Эхний үлдэгдэл		120,490,200.0		120,490,200.0
Нэмэгдсэн дүн		5,090,000.0		5,090,000.0
Худалдаж авсан		5,090,000.0		5,090,000.0
Эцсийн үлдэгдэл		125,580,200.0		125,580,200.0
Хуримтлагдсан хөрогдол				
Эхний үлдэгдэл		93,212,423.4		93,212,423.4
Нэмэгдсэн		6,219,409.5		6,219,409.5
Байгуулсан эхэгдэл		6,219,409.5		6,219,409.5
Хасагдсан дүн				
Эцсийн үлдэгдэл		99,431,832.9		99,431,832.9
Дансны нэвэр дүн		26,148,367.0		26,148,367.0
Эхний үлдэгдэл		27,277,776.6		27,277,776.6
Эцсийн үлдэгдэл		26,148,367.0		26,148,367.0

10. Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт

/төгрөгөөр/

Хөрөнгө оруулалтын төрөл	Хөрөнгө оруулалтын хувь	Хөрөнгө оруулалтын дүн	Хөрөнгө оруулалтын хувь	Хөрөнгө оруулалтын дүн
СИНЭТ ХХК	100%	70,446,145.0	100%	70,446,145.0
ЭРДЭНЭС АЙ ТИ КОНСЕРЦИУМ ХХК			10%	10,000,000.0

Нийт дүн	70,446,145.0	80,446,145.0
-----------------	---------------------	---------------------

Компани ашиг орлогоо нэмэгдүүлж, хөрөнгөө өсгөх зорилгоор хөрөнгө оруулалт хийсэн. Хөрөнгө оруулалт нь хөрөнгөө эргэлтэнд оруулж хүүний орлого, ногдол ашиг, үнийн өсөлтөөс орлого олох, санхүүжигч компанийн үйл ажиллагаа болон санхүүгийн бодлогод нөлөөлөх эсвэл хяналт тавих зорилготой тухайн аж ахуйн нэгжийн эзэмшиж буй хөрөнгө юм.

11. Дансны өглөг ба бусад өр төлбөрийн задаргаа /төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Дансны өглөг		
Төлөгдох хугацаандаа байгаа	52,891,498.1	128,592,870.5
Дүн	52,891,498.1	128,592,870.5
НӨАТ-ын өр	110,600,260.5	33,895,006.7
ХХОАТ-ын өр	11,361,006.7	16,154,231.0
ААНОАТ өр	28,633,327.7	6,527,760.2
Суутгагчийн АНОАТ	24,048,000.0	5,982,000.0
Суутгагчийн ХХОАТ		220,000.0
Дүн	174,642,594.9	62,778,997.9
Урт хугацаат зээл	997,000,000.0	997,000,000.0
Цалингийн өглөг	262,742.9	
Дүн	997,262,742.9	997,000,000.0
Нийт дүн	1,224,796,835.9	1,188,371,868.4

Тайлант жилийн эцсийн богино хугацаат нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл өр 36,424,967.5 төгрөг буюу 3.1%-иар өссөн байна. Энэхүү үзүүлэлт нь 75,701,372.4 төгрөг буюу 58.9%-ийг дансны өглөг, 111,863,597.0 төгрөг буюу 64%-ийг татварын өглөг, 262,742.9 төгрөг буюу 0.0%-ийг татварын өглөг эзэлж байна.

13. Хувьцаат капитал /төгрөгөөр/

2022 болон 2023 онуудын 12-р сарын 31-нээрх хувьцаат капитал:

	Хувьцааны тоо		Хувьцаат капитал	
	2022.12.31	2023.12.31	2022.12.31	2023.12.31
Нэмэгдсэн дүн				
Батлагдсан ба гаргасан	21,064,144.7	21,064,144.7	1,481,441,363.3	1,481,441,363.3

14. Үндсэн үйл ажиллагааны борлуулалтын орлого болон өртөг

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Ажил үйлчилгээ борлуулсны орлого	3,892,481,772.1	3,962,951,532.1
Борлуулалтын буцаалт, хөнгөлөт, үнийн бууралт	14,981,958.4	58,867,675.7
Нийт борлуулалтын өртөг	3,877,499,813.7	3,904,083,856.4

Тайланг оны борлуулалтын орлого нь өмнөх оны мөн үеэс 26,584,042.7 төгрөг буюу 0.6%-нар өссөн үзүүлэлттэй байна. Тайланг оны нийт борлуулсан ажил, үйлчилгээний өртөг нь өмнөх оны мөн үеэс 500,173,893.9 төгрөг буюу 17.8%-нар өссөн үзүүлэлттэй байна.

15. Үндсэн үйл ажиллагааны борлуулалтын өртөг

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Борлуулсан ажил, үйлчилгээний өртөг	2,303,172,617.2	2,803,346,511.1
Нийт борлуулалтын өртөг	2,303,172,617.2	2,803,346,511.1

Тайланг оны нийт борлуулсан ажил, үйлчилгээний өртөг нь өмнөх оны мөн үеэс 500,173,893.9 төгрөг буюу 17.8%-нар өссөн үзүүлэлттэй байна.

17. Бусад зардал

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Арданги, торгуулийн зардал	70,495.0	
Хандивийн зардал	2,773,113.0	
Үйл ажиллагааны бусад зардал		12,090,558.7
Нийт борлуулалтын өртөг	2,843,608.0	12,090,558.7

Тайланг оны бусад зардал нь өмнөх оны мөн үеэс 9,246,950.7 төгрөг буюу 76.4%-нар өссөн үзүүлэлттэй байна.

16. Борлуулалт маркетинг ба удирдлагын зардалууд

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2022.12.31		2023.12.31	
	Бор/Мар	Ер/Уд	Бор/Мар	Ер/Уд
Ажиллагсдын цалин		267,762,634.3	122,393,467.4	177,888,506.6
ТУЗ цалин				33,978,258.1
НДШ-ийн зардал		34,182,071.3	15,299,183.5	22,093,063.4
ТУЗ НДШ-ийн зардал				4,537,992.3
Албан татвар, төлбөр, хураамжийн		12,519,732.1		8,151,259.5
Томилалтын зардал		1,010,209.9		551,636.4
Бичиг хэргийн зардал		1,489,726.7	334,765.6	773,197.2
Шуудан холбооны зардал		7,522,162.9	904,795.4	1,283,752.9
Мэргэжлийн үйлчилгээний зардал		110,162,063.6		45,316,818.2
Сургалтын зардал		13,524,999.9	1,090,000.0	595,000.0
Сонин сэтгүүл захиалга				
Даатгалын зардал		3,696,118.0	395,360.6	2,134,100.0
Ашиглалтын зардал		3,828,148.5		112,994.8
Засварын зардал		16,782,813.8	850,026.3	2,202,472.7
Элэгдэл, хорогдлын зардал		478,974,791.0	1,959,104.9	59,928,336.3
Түүрсийн зардал		43,680,000.0	21,840,000.0	21,840,000.0
Харуул хамгаалалтын зардал		21,900,000.0		16,396,909.1
Тээврийн зардал		1,219,799.9		
Цэвэрлэгээ үйлчилгээний зардал				
Шатахууны зардал		1,572,752.9	288,614.6	380,332.4
Хүлээн авалтын зардал		19,341,790.2	2,592,472.7	5,552,361.8
Лицензийн зардал		5,154,062.7	131,818.2	1,497,455.5
Зар сурталчилгааны зардал		19,475,949.1	33,583,867.4	
Хүүгийн зардал		239,280,000.0		
Хангамжийн зардал		13,199,240.9		
Бусад		9,560,515.8	2,019,826.8	8,111,296.5
Банкны үйлчилгээний шимтгэл		5,198,047.8		7,155,920.7
Нийт дүн		1,331,037,631.9	203,683,303.7	420,481,664.3

Тайлант онд гарсан ерөнхий удирдлагын зардал нь өмнөх оны мөн үеэс 910,555,967.7 төгрөг буюу 68.4%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Тайлант онд гарсан зардлын 2.1%-ийг цалингийн зардал, 22%-ийг НДШ-ийн зардал, 87.4%-ийг Элэгдэл хорогдлын зардал, 97%-ийг ашиглалтын зардал, 86.9%-ийг засварын зардал, 34.8%-ийг албан татвар хураамжийн зардал эзэлж байна.

18. Орлогын татварын зардал

	/төгрөгөөр/	
Үзүүлэлт	2022.12.31	2023.12.31
Тайлант үеийн орлогын татварын зардал	30,377,133.6	27,860,990.6
Нийт борлуулалтын өртөг	30,377,133.6	27,860,990.6

Тайлант оны орлогын татварын зардал нь өмнөх оны мөн үеэс 2,516,143.0 төгрөг буюу 8.2%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

19. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг хариуцлага

Бизнесийн хэвийн явцад компани нь түүний эсрэг нэхэмжлэл хүлээн авч болно. Компанийн удирдлага өөрсдийн хийсэн тооцоолол дээр үндэслэн нэхэмжлэлүүдээс үүдэлтэйгээр эдгээр санхүүгийн тайланд тусгасан өр төлбөрийн нөөцийг давах хэмжээний материаллаг алдагдал үүсэхгүй гэж дүгнэж байна.

(i) Татвар, зарга маргаан

Монгол улсын татвар, валют болон гаалийн зохицуулалттай холбоотой хууль тогтоомжууд нь өөр хоорондоо зөрүүтэйгээр тайлбарлагдах, зарим заалтууд нь тодорхой тайлбар зааварчилгаагүй байдаг. Мөн түүнчлэн Монгол Улсын татварын байгууллагууд хууль тогтоомжийг тайлбарлан үнэлэхдээ хатуу байр суурь баримталдаг ба өмнө нь маргалдаж байгаагүй үйл ажиллагаа, ажил гүйлгээг татварын байгууллага үгүйсгэх боломжтой. Үүний үр дүнд, мэдэгдэхүйц хэмжээний нэмэлт татвар, торгууль болон алдангийг ногдуулах магадлалтай байдаг. Хэдийгээр Компанийн удирдлага бусдын өмнө хүлээсэн болзошгүй үүрэг хариуцлага болон болзошгүй алдагдал учрах үйл явдал тохиолдоогүй гэж үзэж байгаа боловч татварын байгууллагын байр суурийг урьдчилан баттайгаар таамаглах бүрэн боломжгүй юм.

(ii) Татвар хураамжтай холбоотой болзошгүй өр төлбөр

Компанийн хувьд төлөхөөр хүлээгдэж буй татварын хуримтлагдсан өр төлбөрүүд нь 2023 оны 12 сарын 31-ээр дараах байдалтай байна. Үүнд: ААНОАТ-ын өглөг 6,527,760.2 төгрөг, ХХОАТ-ын өглөг 16,154,231.0 төгрөг, НӨАТ-ын өглөг 33,895,006.7 төгрөг, бусад татварын өр 6,202,000 төгрөгийн үлдэгдэлтэй байгаа ба уг татварын өглөгийг хугацаанд нь төлөөгүйгээс хамаарч ирээдүйд алданги хүлээх эрсдэлтэй байна.

20. Капиталын удирдлага

Компанийн хөрөнгийн удирдлагын үндсэн зорилго нь өөрийн бизнесийн үйл ажиллагааг дэмжих, өр төлбөрөө барагдуулах ба хувь нийлүүлэгчдийн үнэ цэнийг нэмэгдүүлэхэд оршино.

Компани өөрийн хөрөнгийн бүтцийг удирдан, өөрчлөлт хийхдээ эдийн засгийн нөхцөл байдалтай уялдуулдаг. Хөрөнгийн бүтцийг хэвийн хадгалах эсвэл өөрчлөхийн тулд Компани хувьцаа эзэмшигчдэд төлөх ногдол ашгийн хэмжээг тохируулан тогтоох, хувьцаагаа хувьцаа эзэмшигчдэд буцааж өгөх эсвэл шинэ хувьцаа гаргах зэрэг арга замыг ашиглах боломжтой.

21. Тайлагналын өдрийн дараах үйл явдал

Дараах ажил гүйлгээнүүд болон үйл явдал нь тайланг жилийн эцсийн өдөр болон санхүүгийн тайланг хэвлэн нийтлэх зөвшөөрөл олгогдсон өдрийн хооронд гарсан.

Хаяг: Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо,
Сүхбаатарын гудамж, Peace Building, 302 тоот
Утас: 99093541, 88002321; Факс: 976-11-327230;
Цахим шуудан: altantsetseg@sdaudit.mn

№ _____
танай _____ -ны № _____ -т

Гэрээт ажлын захидал

“Айгуулс” ХК, “Сэрэлт Дөл Аудит” ХХК-ний хооронд байгуулсан гэрээ (хэлцэл)-д танай компанийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр гаргасан баланс, уг өдрөөр дуусгавар болсон дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайланд аудит хийхээр харилцан тохиролцсон билээ.

Манай талаас үзүүлэх аудитын үйлчилгээний зорилт нь санхүүгийн тайлангуудад дүгнэлт өгөх явдал юм. Бид аудитыг Аудитын олон улсын стандартын дагуу явуулсан болно.

Санхүүгийн тайлангууд материаллаг зөрчилгүй илэрхийлэгдсэн гэдэг үндэслэлтэй нотолгоо олж авах зорилгоор аудитын ажлыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг уг АОУС-д заасан байдаг. Аудитын явцад санхүүгийн тайлан дахь дүн, нэмэлт тодруулгууд нь зөв эсэхийг нотлоход тестийн аргыг хэрэглэсэн.

Түүнчлэн тус компанид хэрэглэгдэж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн зарчмууд, удирдлагын хийсэн томоохон хэмжээний тооцооллууд, түүнчлэн санхүүгийн тайлагналын байдалд бүхэлд нь үнэлэлт өгнө.

Аудитын тестийн арга болон бусад уламжлалт хязгаарлагдмал шинж чанар, түүнчлэн нягтлан бодох бүртгэлийн ба дотоод хяналтын системийн ямар нэг уламжлалт хязгаарлагдмал байдлын улмаас зарим материаллаг зөрчлийг ч илрүүлэхгүй байх болон зарим алдаатай зүйлс гарах магадлал байхыг бид үгүйсгэхгүй. Гэхдээ ийм төрлийн алдааг аль болохоор хамгийн бага байлгахаар бид аудитын ажлыг төлөвлөж явуулсан.

Бид жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг баталгаажуулах ба хараат бус аудитын тайланг нэмэлт тодруулгын хамт хүргүүлж, нягтлан бодох бүртгэл, хууль эрх зүйн орчны нийцтэй байдлыг тусгасан, дотоод хяналтын системийн эрсдэлтэй сул талуудыг үнэлж, цаашид засаж сайжруулах талаар дэлгэрэнгүй зөвлөмжийг бичиж, гэрээний хугацаанд компанийн удирдлагад хүргүүлэнэ.

Зохих нэмэлт тодруулга бүхий санхүүгийн тайланг бэлтгэх нь компанийн удирдлагын хүлээх хариуцлага гэдгийг бид сануулахыг хүсч байна.

Үүнд, нягтлан бодох бүртгэлийн зохих бичилт болон дотоод хяналтыг хангах, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг сонгож хэрэглэх, байгууллагын хөрөнгийг найдвартайгаар хадгалах, хамгаалах, нөөцийг үр ашигтай зарцуулах зэрэг зүйлс багтана.

Аудитал хамрагдах санхүүгийн болон бусад бүх мэдээллийн үнэн, зөвийн баталгааг бичгээр гаргаж өгөхийг бид хүсэж байна.

Бид танай хамт олонтой хамтран ажиллах чин эрмэлзэлтэй байсан бөгөөд аудиттай холбоотой бидний хүссэн аливаа бүртгэл, баримт, бусад мэдээллээр биднийг хангаж өгч ажилласанд талархаж байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын ажлыг та хүлээн зөвшөөрч байгаагаа илэрхийлэн энд гарын үсгээ зурж манай талд ирүүлдү үү.

“Сэрэлт Дөл Аудит” ХХК

Захирал

Аудитын менежер

Алтантэцэг

Д.Эрдэнэчимэг

Гүйцэтгэх захирал

Нягтлан бодогч

Ч.Мөнхжаргал

Б.Өнөрбадрах

